

drede, efter som man, hyad denne angaaer, gjerne pleier at tage med den ene Haand og giue med den anden. Dette turde vel ogsaa være betenkkeligt at vedligeholde et Princip, som vistnok i mange Stykker, hvor Sagen er af anderledes Betydning end her, har været gjort gjeldende, at skjøndt Marsagerne forlængst ere ophørte, Birkningerne dog vedblive, og den Dag turde være nær, da det bliver af Vigtighed at vise, at det er et falst Princip. Derimod troer jeg, at Skolelærerstanden maa strax være fritaget for denne Skat, ikke blot hvor den svares til Latinskolen, men ogsaa hvor den svares til Kjøbstadcommunen, som slet ikke er bedre berettiget dertil end Latinskolen, og jeg kan derfor ikke tiltræde, hvad i § 3 er foreslaaet, at først i et Tidsrum af 5 Aar skulde denne Skat i de nævnte Tilfælde ophøre. Forøvrigt troer jeg, at det maa gaae Flere her i Salen som mig, at vi vel maa blive noget underligt tilmode, idet vi ved dette Lovudkast føres ligesom til Grændsen af en Sag, der i den Grad ligger os paa Hjerte som vort Almueskolevæsen, uden dog at kunne gjøre mere derfor end hvad der er foreslaaet. Der er endelig Mange, der med spændt Forventning imødeser hvad Rigsdagen vil gjøre for Folkeoplysningen, og jeg tilstaaer oprigtigt, at Haabet om muligt at kunne bidrage Noget til denne Sag har for mig været en af Hovedbevæggrundene til, at jeg har ønsket Plads i denne Sal; men da Regjeringen ikke har seet sig istand til at forelægge Forsamlingen Noget, haaber jeg ogsaa, at de Mange ikke ville lægge os til Last, naar vi ikke i dette Møde kunne fremkomme med noget Forslag af alvorlig Betydning, da Forsamlingens Kræfter allerede i saa høi en Grad ere tagne i Beslag, haaber at de vil troe, at ikke blot Regjeringen, men ogsaa os ligger Sagen alvorligt paa Hjerte, og at opsat derfor ikke er opgivet.

Cultusministeren: Der er ikke faldet saadanne Uttringer af de foregaaende to ærede Talere, at jeg skulde finde mig særdeles foranlediget til at tage Ordet, hvis det ikke var for at forekomme en Misforstaaelse, som kunde lede Discusstonen fra Hovedsagen. Naar den ærede sidste Taler betegner det som uhyggeligt, at man var kommen hen til Grændsen for Be-

handlingen af en overordentlig vigtig Sag uden at komme ind paa selve Sagen, saa vil jeg gjerne indrømme dette. Det er fuldkommen min egen Følelse og ikke først i dette Dieblif, men da jeg fattede den første Tanke til at forelægge Lovudkastet, og der kunde vel den Gang reise sig Betenkkelighed, om man da skulde gjøre det, som er gjort, for at forelægge dette Lovudkast, naar man ikke kunde gjøre mere. Ja, der kunde vel, naar man havde betragtet det fra Klogskabens Standpunkt, været Grund til ikke at gjøre dette lille Skridt; men jeg troede, at Ret og Billighed burde gaae forud for Klogskab, og jeg har derfor forelagt Udkastet. Det som jeg vil tillade mig at sige for at fjerne Misforstaaelse og Afvigelse fra Hovedsagen, angaaer egentlig hvad den ærede første Taler, som havde Ordet, yttrede, og som han selv følte egentlig hørte hen til Forhandlingerne af en anden Lov. Jeg vil forøvrigt her blot sige, at i Motiverne ligger der ikke nogen saadan Anledning til at omtale denne Sag, som den ærede Taler fandt deri, og det er mig vigtigt at sige det, fordi man ellers kunde troe, at der i Motiverne laae Tanker skjulte, som det var rigtigt strax at imødegaae. Jeg vil bede de Herrer Medlemmer af Thinget at lægge Mærke til, at der i Pag. 6 ikke er omtalt nogen Erstatning, hvorimod der Pag. 7 er nævnt en Erstatning. Sagen er nemlig simpel behandlet saaledes, at Pag. 6, hvor der tales om det lærde Skolevæsens Forhold, er det betragtet fra det administrative Standpunkt, og Pag. 7, hvor der er talt om Forhold, som angaae Communen, er Sagen betragtet fra det juridiske Standpunkt. Paa første Sted er der ikke Tale om Erstatningsret eller overhovedet om Erstatning, men der er Tale om, at man, da nu eengang de 4000 Rbd. anvendes til et Statsformaal, vel maa overveie, om dette Statsformaal kan undvære disse Penge, de komme nu fra denne eller fra en anden Kilde, og der maa endnu tænkes mere derpaa i dette Dieblif, da vi tale om denne Lov, end da den udkastedes; thi det lærde Skolevæsen kan saameget mindre undvære dette Beløb nu, fordi Conjuncturerne for det lærde Skolevæsen, hvis Indtægter væsentlig bestaae i Korn, nu ere meget flettere, end da Lovudkastet affattedes. Men naar man saaledes ikke kunde undvære